

LEONARDO PARTNERSHIP PROGRAM

PLAS PROJECT (2011-2013)

(No. 2011-1-CZ1-LEO04-07096 3)

“Promotions of life long learning as an active strategy – sharing experiences for European solution”

(Az élethosszig tartó tanulás aktív stratégiaként való terjesztése – európai megoldás

kialakítása tapasztalatok megosztása révén)

LEGJOBB GYAKORLATOK

START MINTAPROGRAM: HELYI MEZŐGAZDASÁGI TERMELÉS SZERVEZÉSE KÖZHASZNÚ MUNKAPROGRAM KERETÉBEN

Újszilvás Község Önkormányzata

1. Bevezetés

Újszilvás Pest megye déli részén helyezkedik el, erdőkkel körül vett község. A mai adatok szerint közigazgatási területünk nagysága: 3896 hektár, a belterület nagysága 233 hektár, lakossága: 2773 fő. Földrajzi fekvése, termőterületei határozták meg a mezőgazdasági jelleg kialakulását. Az itt élők nagy részének fő megélhetési forrása a mezőgazdaság, illetve az ehhez kapcsolódó feldolgozóipar és az élelmiszeripar. A település alatt gyógyvíz illetve termálfvízforrás is található.

A környezet elemeinek állapota és minősége Pest megyei összehasonlítási rendszerben kedvező. A csend és nyugalom a nyugodt táji természeti környezettel párosulva biztosítja az itt lakás kedvező feltételeit, illetve biztosíthatja a természetorientált falusi és tanyasi turizmus fejlesztésének feltételeit.

Az ökológiailag értékes területek (erdő, rét, legelő és nádas) a település területének mintegy harmadát teszik ki. Az erdőterületek aránya (26%), ami magasabb az országos (19%) és a megyei (23%) átlagnál. A település erdői viszonylag nagy, összefüggő területeket alkotnak, és elsősorban DK-i területeken nagyon sok tanyás terület ékelődik közéjük. A kivágott erdők helyére újat telepítenek. A Tápió folyó vidékén Újszilvás környékén nagy kiterjedési szikes tómeder található, ahol gazdag madárvilág gyűlik össze.

Újszilvás község, mint önálló település 1950 óta létezik. Az utóbbi négy évtizedben a lakosságszám csökkent, azonban 1990 után a tendencia megfordult és lassú növekedés tapasztalható, ami annak köszönhető, hogy a könnyebb és olcsóbb megélhetés reményében a bevándorlás mértéke megnőtt, amely részben az alacsony ingatlanáraknak, másrészt pedig a jelentős elszegényedés számlájára róható fel. Egyre többen költöztek le a nagyobb városokból vidékre. Újszilvás mintegy órányira van Budapeستől és fejlődésének köszönhetően szép, kellemes környezetet biztosít az ittlakók és az idelátogatók számára, vonzást jelent az is, hogy évről-évre egyre több munkahely működik a településen. A külterületi – tanyán élő - lakosok száma a teljes lakosság megközelítőleg 20 %-át teszik ki. A 60 éven felüli lakosok száma 568, azaz a helyi lakosság 20,48 %-a. Annak érdekében, hogy településünk fiatalodjék, Önkormányzatunk új közművesített utcák megnyitásával, falurende-zéssel, fejlesztésekkel, új munkahelyek megteremtésével próbálja a helyi fiatalokat a településen tartani, visszacsalogatni, családalapításra ösztönözni.

Újszilvás Önkormányzata a település méreteihez képest igen aktív fejlesztési tevékenységet folytatott az elmúlt két évtizedben, és számos, országosan is elismert eredményt ér el. Kiemelt sikereket mutat fel a település az alternatív energiaforrások (nap és geotermális energia) felhasználásban. 2011-ben Újszilvás nyerte el a Magyarországi Falumegújítási Díj I. helyezését a falu-fejlesztés legkiemelkedőbb minőségű megvalósításáért, majd ezen eredmény alapján részt vett az Európai Falu Megújítási Díj (European Village Renewal Award) 2012. évi pályázaton, ahol a legjobb 10 település között jutott és a 4-10. helyet szerezte meg.

A START munkaprogramot Újszilvás két közeli településsel, Abonnyal és Jászkarajenővel összefogva kívánja megvalósítani.

Abony az Alföld közepére jellemző nyugodt térszín, zömében a Tisza árterületén helyezkedik el. A városban számos műemlék kúria található, és a kulturális rendezvények szervezésében is élen jár. Mindemellert ez a település is megőrizte mezőgazdasági jellegét.

Jászkarajenő ugyancsak mezőgazdasági település, ahol a foglalkoztatottak több mint 40 %-a ingázik, azaz más településen dolgozik.

2. A téma indokoltsága

Mindhárom említett település Pest megyében található, annak is a legdélebbi csücskében, ahová az uniós és hazai források igencsak megfogyatkozva érkeznek, pedig számos gazdasági elemzés is alátámasztja, hogy a „pesti jólét” szintje bizony ide igen-igen messze van. Ezek a rendszerváltásig virágzó települések 1990 után sajnálatos módon hanyatlásnak indultak. A környék városainak gyárai bezártak, a háztáji gazdaságok által előállított élelmiszer termékek eladhatatlanná váltak, a lakosság elszegényedett, a fiatalok elvándoroltak, az idős korosztály arányszáma megnőtt; egyedül a roma lakosság szaporodott, ami viszont még nehezebbé tette a települések életét.

Napjaink erkölcsi és gazdasági válságokkal sújtott időszakában egyre többen válnak munkanélkülivé, egyre több család kerül kilátástalan helyzetbe, akiken a segíteni akarók is egyre nehezebben tudnak segíteni. A munkanélküliségi relatív mutató (nyilvántartott álláskereső a munkavállalási korú népesség százalékában) 10 % körül van. Ezen csoportok számára jelenthet a jelen program egyféle útmutatást az önálló életvezetéshez. Ezen családok számára egyetlen lehetőség az, hogy részt vegyenek programban, hiszen alacsony iskolázottságuk és szellemi kapacitásuk révén maguk erejéből soha sem lesznek képesek az önálló boldogulásra. Ha valaki nem mutat nekik irányt, akkor megélhetésük továbbra is bizonytalan lesz és maradnak továbbra is a társadalom nyakán élőködő segélyekből élő csoport.

A települési adottságokból adódóan az itt élők nagy részének fő megélhetési forrása a mezőgazdaság volt, amit most ennek a programnak a révén kívánunk újra előtérbe helyezni. A mezőgazdasági program széleskörűen kiterjeszhető az egész lakosságra, mivel nem kíván magas fokú szakértelmet, és a községben élő, alacsony iskolázottságú és roma népesség is bevonható.

Jelen program elindításával célunk az, hogy a tartósan munkanélküli lakosság egy részét sikeresen visszavezessük a munka világába, úgy, hogy lehetőség szerint értéket teremtsen, és a tevékenység önfenntartóvá váljon. Bízunk benne, hogy a területileg egymáshoz közel eső három település összefogásával megvalósuló program, ahogyan a nevében is benne van – „mintaprogram” - , példát mutat a többi településnek is és megmutatja, hogy összefogással, közös akarattal tenni lehet az elszegényedett, alacsony iskolázottságú rétegek felzárkóztatásáért.

A program keretében **100 fő foglalkoztatását vállaljuk, és ez településekre lebontva az alábbi:** Abony: 35, Jászkarajenő, 30, Újszilvás: 35 fő. Ilymódon 100 család megélhetését biztosítjuk, mely alsó hangon számolva 300 ember biztos megélhetését jelenti. Azonban közvetve ez a program példamutatásával ennél sokkal több ember számára jelenthet kiutat a szegénységből, hiszen a programba bevont személyek meggyőződhetnek arról, hogy a becsületos, szorgalmas hozzáértő munka meghozza a gyümölcsét.

A pályázat indoklását alátámasztó további adatok:

- a program indításához mindhárom település rendelkezik szabad földterületekkel
- a programba bevonandó személyek rendelkezésre állása
- a települési vezetők szakmai hozzáértése és tenni akarása
- a térség gazdasági elmaradottsága
- a térség magas munkanélküliségi rátája

3. A projekt programja, megvalósítása

A program jogszabályi-szervezeti-pénzügyi háttere: A Belügyminisztérium 2011-ben indította el a **Start-munka mintaprogramot**, aminek keretében a települések pályázati úton támogatást kaphatnak különféle tevékenységek közhasznú munka formájában való végzésére; és az egyik szakmai terület a mezőgazdasági munkavégzés önkormányzati földterületen. Az

elmúlt két évben már több településen megvalósultak sikeres mintaprojektek, egyebek mellett mezőgazdasági munkavégzés területén is.

Újszilvás Önkormányzata ezzel a lehetőséggel kíván élni, és a két szomszédos településsel együtt kíván pályázati támogatást szerezni mezőgazdasági tevékenység végzéséhez.

Ahhoz, hogy a program elindulhasson és megtakarításokat generáljon, mindenekelőtt szükségünk van a pályázaton elnyerhető összegre, hiszen a gazdálkodáshoz szükséges tárgyi feltételek nem vagy csak nagyon hiányosan állnak az Önkormányzatok rendelkezésére.

A munkavégzésben résztvevők felkészítése érdekében először egy **képzési program** kerül elindításra az Országos Munkaügyi Központ partnerségével vagy TÁMOP pályázatból, aminek keretében alapfokú növénytermesztő és állattenyésztő tanfolyamokat tervezünk.

A program megvalósításához az időskorúak segítségét vesszük igénybe. Elsősorban a régi, hagyományos gazdálkodás gyakorlati bemutatásában, megismertetésében van/lesz szerepük.

Konkrét programtervek vázlatos ismertetése

Újszilvás: egyes kiemelt munkaterületek bemutatása

Zöldség, gyümölcsstermesztés: 5,55 ha területen tervezzük az alábbi növényeket termesztetni: zeller, paprika, vöröshagyma, fokhagyma, uborka, sóska, káposzta, zöldborsó és 0,75 ha területen pedig gyümölcsstermesztést 250 db meggyfa és 250 db szilvafa ültetésével. A gyümölcsstermesztés az első 4 évben nem produkálna hasznot, hiszen csak a 4. év végén fordul termőre, de a 4 év alatt a programokba bevont személyek elsajátíthatnák a gyümölcsstermesztés alapjait (permetezés, metszés stb.) A fentebbi növényeket szeretnék biotermesztésben (vegyszer mentesen) termesztetni, mely során vegyszer egyáltalán nem használnának fel a növények ápolásához, a rovar ölőszerek és a betegségek elleni védekezést is mechanikailag illetve a biotermesztésben engedélyezett szerek felhasználásával oldanák meg. A vetőmag a Tápíószelei Génbankból kerülne beszerzésre, a gyümölcsfák pedig a Ceglédi Gyümölcskutató Intézettől származnak. Az előállított zöldségek és gyümölcsök az Önkormányzat konyháján lesznek felhasználva, az e feletti mennyiséget pedig a helyi piacon, a lakásszövetkezeteknek és a MIRSA fagyasztó és értékesítő Kft. részére értékesítenénk, valamint a jászkarajenői zöldség csomagolóban kicsomagolva magasabb áron értékesítve. A termesztés során keletkező melléktermékeket a tenyésztésbe vont sertések táplálására kívánjuk hasznosítani.

A növények kiválasztásánál három szempontot vettünk figyelembe: 1. a konyhán legnagyobb mennyiségben felhasznált növények, 2. természetük a helyi viszonyok között is kifizetődő, 3. nagy kézimunkaerő igény.

Emellett 5 ha-on gyógynövény és 11 ha-on szántóföldi növénytermesztés is folyik, és a megtermelt takarmány egy részét állattenyésztésre (sertés) használnák fel. A három település között Újszilvás által tervezett sertés és juh tenyésztés kapcsolódási pontot jelentene, hiszen a másik két település által termelt zöldség és szántóföldi növények melléktermékei is az állattenyésztésben lennének hasznosítva.

A projektben használni kívánt terület nagysága 25 ha, melyre területalapú támogatás is jár: ennek összege **1.500.000 Ft**

Mindösszesen az első évben **20.723.500 Ft** bruttó árbevétellel számolunk. Természetesen ezen összeg támogatás nélkül kevesebb lenne, de második évben ezen összeget már a program folytatására tudjuk fordítani és a központi költségvetésből mind kevesebb támogatásra lesz szükség a folytatáshoz.

A tervek között szerepel még fóliasátras palántanevelés, alternatív energiaforrásként használható energiafűz termesztése és egyéb, feldolgozást célzó munkafolyamatok is.

Fontosnak tartjuk kiemelni, hogy valamennyi terület alapjául szolgálhat a közoktatásban tervezett „tanmintakertek” megvalósításához. A zöldségekert az általános iskolák gyerekei számára tanminta kertként is funkcionálna, ahol akár tanóra keretében is, elsajátíthatnák az alapvető zöldség és gyümölcsstermesztési alapismereteket.

Sokat emlegetett, már-már lerágott csont is az a mottó, amit pályázatunk megírásakor a szemünk előtt lebegett: „**Ne halat adj az éhezőknek, tanítsd meg halászni.**”

4. Eredmények és hatások

Az általános célkitűzéseken túl a program legfontosabb konkrét célkitűzése, hogy a vidéken élő és a munkavállalási szempontból aktív társadalomtól leszakadó félben lévő embereknek - jelen pályázat keretében 100 családnak - felzárkóztatására példát mutassunk a projekt segítségével. A projekt lezárása után gondoskodunk arról, hogy az elért megtakarítások visszaforgatásra kerüljenek további személyek bevonása érdekében, bővítve ezáltal azt a kört, amelynek részére megélhetési, létfenntartási lehetőséget biztosítunk.

A program előnye főként abban rejlik, hogy a munkaerőpiacról gyakran hosszú évekre kiszorult emberek számára utat jelent a munka világába. Újra aktívvá és a munkájuk iránt felelősséget érző egyénekké változtatja a kedvezményezetteket.

A **startmunka mintaprogram** valódi jelentősége tehát – túl a számszerűsített eredményeken – abban rejlik, hogy pozitívan befolyásolja a kedvezményezettek későbbi munkaerő piaci esélyeit. Egyrészt rendszeres aktív tevékenységre ösztönzi a résztvevőket, másrészt a munkavégzéssel kapcsolatos morális elemeket is „visszacsempészi” az életükbe. Az egyik legfontosabb hozadéka a programnak, hogy a kedvezményezett családok – amennyiben lelkiismeretesen vesznek részt a programban – östermelővé válásuk révén támogatás igénybevétele nélkül is képesek lesznek megélhetésük biztosítására.

A start munka minta programok működtetésének közvetett társadalmi hatása kiegészül egy közvetlen **helyi munkahelyteremtő hatással**.

A tervezés során felvázolt adatokból jól látszik, hogy a három település összefogásával megvalósuló program a realitás talaján áll, életképes és hosszú távon fenntartható. A települések által tervezett tevékenységek köre hosszú tervezői munka eredménye, hiszen

mindhárom település „körbejárta” már saját települése erősségeit és gyengeségeit, és mindhárom település a fent vázolt programtól várja azt a kitörési lehetőséget, amire eddig anyagi források híján nem kerülhetett sor.

A mezőgazdasági tevékenységre alapozott munkaprogram relevanciáját az adja, hogy egészséges, friss, helyben előállított élelmiszerre mindig szükség lesz, az a termékek bármekkora mennyiségben eladhatók, hiszen a helyi vállalkozások is szívesebben preferálják a helyben, helyi munkaerő által előállított termékeket. - A megújuló energiaforrások iránt szintén nagy a kereslet, és a helyi igények kielégítésén túlmenően a felesleget értékesíteni lehet az országos energetikai hálózatokhoz való kapcsolódással.

Munkaerő és szervezeti kapcsolódási pontok:

Újszilvás: 31 fő segédmunkás, 3 fő munkairányító, 1 fő adminisztrátor: **35 fő bevonása a projektbe.** - A megvalósításban számos helyi és régióbeli szakmai és civil szervezet, érdekképviselő, vállalkozás, egyetem és kutatóintézet partneri közreműködésére számítunk.

Újszilvás Község Önkormányzata
2768 Újszilvás, Szent István u. 6.
Tel.: +36-53/387-001
Fax.: +36-53/587-519
E-mail: ujszilvas@ujszilvas.hu
www.ujszilvas.hu